

DNEVI MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA

VSTOP
NA DOGODEK JE
PROST

14.-16. maj 2019, Gospodarsko razstavišče

Zaključki strokovnega programa 2019 »Trg dela in upokojevanje«

Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

ZDUS
zveza društev upokojencev slovenije

MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

1. »Za dostojno staranje«, o gmotnem položaju upokojencev

»Staranje prebivalstva pomeni izziv za sodobne države, tako iz vidika ekonomske kot kulturne, sociološke in organizacijske ureditve sistema, ki temelji na medgeneracijski izmenjavi. Kako s pravilno politiko ohraniti primeren življenjski standard v času, ko morajo zaposleni preskrbeti pokojnine za vse večje in naraščajoče število upokojenih oseb?«

Ana Bilbija, predsednica Strokovnega sveta ZDUS

Upokojenci pričakujemo:

- uveljavitev zapisanih zavez v koalicijskem sporazumu in Memorandumu ZDUS 2018,
- nujno potrebne ukrepe za zaustavitev in zmanjšanje razslojevanja prebivalstva (2. člen Ustave RS – socialna država) in preprečitev nadaljnjega siromašenja gospodinjstev starejših,
- povezavo evidenc za podporo pravične delitve finančne in drugih pomoči potrebnim posameznikom,
- podporo socialnovarstvenim programom, ki lajšajo položaj pomoči potrebnim,
- dostopnost starejših do vseh virov za človeka dostojno življenje (dolgotrajna oskrba, varna starost, delo, zdravje, kultura, aktivna vključenost v družbo),
- vključitev upokojencev (nevladnih seniorskih organizacij) v delo institucij kot je Ekonomsko socialni svet, saj ni pošteno, da se o starejših in upokojencih dogovarja in odloča brez njihovih predstavnikov,
- ustanovitev Urada za starejše,
- spoštovanje starejših kot enakovredne družbene skupine.

»Zavedamo se težkega gmotnega položaja nekaterih upokojencev, zato je ključni cilj sprememb zagotavljanje dostojnih pokojnin, dolgoročno pa si želimo vzdržen pokojninski sistem, ki bo naslednjim generacijam omogočal dostojno starost.«

mag. Katja Rihar Bajuk, generalna direktorica,
Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Organizatorja:

Soorganizatorja:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Partner:

DNEVI MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA

VSTOP
NA DOGODEK JE
PROST

14.-16. maj 2019, Gospodarsko razstavišče

Pokojnine so z delom pridobljena pravica na podlagi plačanih prispevkov in vloženega dela v sedanje družbeno bogastvo, zato zahtevamo:

- a) ohranjanje vrednosti pokojnin z doslednim usklajevanjem z rastjo plač oziroma glede na gospodarsko rast in odpravo posledic ne usklajevanja v preteklih letih in zniževanja postavk v kriznem obdobju in s tem hitrejša vračanje oškodovanja,
- b) dvig odmerne odstotka za polno pokojninsko dobo (40 let pokojninske dobe) v treh letih na 63% od pokojninske osnove za oba spola,
- c) zvišanje odmerne odstotka v sorazmerju upoštevati tudi za sedanje upokojence,
- d) dvig minimalne pokojnine za 40 let pokojninske dobe nad prag revščine,
- e) dodatno naj se prizna 1,25% za skrb za vsakega otroka,
- f) ob ponovni vključitvi v delovno aktivnost omogočiti izplačilo pokojnin,
- g) dvig dela vdovske pokojnine od 15 na 25% od vdovske pokojnine,
- h) ponovno uvedbo seniorske olajšave (ukinjene 1.1. 2014),
- i) letni dodatek se naj v bodoče izplačuje vsem upravičencem v skladu s 95.čl. sistemskega zakona,
- j) izplačilo pogrebne sivojcem in drugim osebam, ki so oskrbele pogreb, v enakem znesku 530 EUR, ki se ustrezno poveča,
- k) dolgoročno vzdržnost pokojninskega sistema tudi s pomočjo ustanovitve rezervnega demografskega sklada. S tem bi država podprla svoj pokojninski sistem v času naraščajočih potreb, nastalih zaradi upokojitve številčno najmočnejših povojnih generacij, ki jih številčno šibke generacije ne bodo mogle v celoti financirati. V prizadevanjih do sedaj še nismo bili uspešni saj politika ni želela, da se demografski sklad oblikuje, ker bi imela bolj zavezane roke glede razprodaje premoženja in podobno. Ugotavljamo, da se mi bolj ko ne sami trudimo, da bi prihranili vsaj del premoženja za generacije upokojencev, ki prihajajo. Prizadevanj mlajših ni čutiti in to pogrešamo. Ker v ZDUS-u geslo »Za dostojno staranje« jemljemo resno in glede na to, da se vlade prepogosto poslužujejo reševanja pokojnin z zakonom o izvrševanju proračuna, pozabljajo pa na sistemski zakon, in je iz sedanje zakonske opredelitve razumeti, da bo rezervni demografski sklad namenjen predvsem bodočim generacijam upokojencev verjamem, da upravičeno pričakujemo večjo zavzetost mlajših generacij, da do realizacije dejansko pride.

»Mladi in starejši smo dve družbeni skupini, ki med seboj podpirata eno in drugo. Država bi morala storiti več, tako za boljši gmotni položaj upokojencev kot za boljši socialni položaj mladih.«

Jaka Trilar, študent Filozofske fakultete Univerze v Mariboru

Organizatorja:

Soorganizatorja:

Partner:

DNEVI MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA

VSTOP
NA DOGODEK JE
PROST

14.-16. maj 2019, Gospodarsko razstavišče

Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

2. »Bo prihodnost prekarna?«, o netipičnih in negotovih oblikah dela

»Ob nadaljnjem naraščanju prekarnosti ni mogoče doseči vrednot, kot so skupno dobro, socialno dojemljiva in solidarna družba, partnerstvo med delodajalci in delojemalci ter najpomembnejšo - dostojno delo.«

Črt Poglajen, direktor Inštituta za študije prekariata

Zaključki:

- Potrebujemo družbeni konsenz glede definicije prekarne delo ter ustrezne učinkovite zakonodajne rešitve za njegovo odpravo.
- Prekarnost prizadene ravno starejše in mlade, posledice pri obeh generacijah pa so podobne. Mladi imajo probleme pri osamosvajanju, pogosto delajo brez gotovih prihodkov, so primorani v pretirano fleksibilnost in izpostavljeni stresu.
- Posledice prekarnosti je mogoče čutiti na vseh nivojih, tako na ravni države, na ravni socialne države govorimo o nizkih prihodkih, na ravni posameznika slabše zdravje in počutje ter na ravni medgeneracijske solidarnosti.
- S prekarnostjo se lahko soočimo skozi pozitivni zorni kot, ki ga naslavlja civilna družba v sodelovanju s stroko, državo in gospodarstvom (standard za družbeno odgovorno vodenje podjetij in neprekarno delo) ter skozi sankcije, ki jih mora izvajati država (inšpektorati).
- Trajnostne oblike dela so tiste oblike, ki mladim in starejšim omogočajo samostojnost in zagotavljajo dostojno življenje.

»Stereotip je, da mladi ostajajo v 'hotelu mama', ker jim je tako lažje. To je rezultat trenutnega stanja na trgu dela, kjer mladi kljub delu, nimajo dovolj, da samostojno preživijo in poskrbijo zase.«

Anja Fortuna, predsednica Mladinskega sveta Slovenije

»Dajmo delu čast, kot ga je nekoč imelo. Tisti, ki delo opravlja, mora zato biti ustrezno nagradjen in ustrezno zaščiten. Prekarno delo je vse, kar ni zakonito ali prekarno delo je nezakonito.«

Boris Janez Bregant, predsednik Društva upokojencev Jesenice

Organizatorja:

Soorganizatorja:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, USPOVEDNO
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Partner:

DNEVI MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA

VSTOP
NA DOGODEK JE
PROST

14.-16. maj 2019, Gospodarsko razstavišče

Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

Dijaška
organizacija
Slovenije

STUDENTSKA
ORGANIZACIJA
SLOVENIJE

MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

3. »Poklicna socializacija mladih«, povezovanje izobraževanja in trga dela

»Zaradi premajhnega interesa za tehnične poklice in poklicno izobraževanje, že sedaj težko pokrijemo potrebe po tistih kadrih, ki jih gospodarstvo potrebuje. V prihodnje bo soočanje s pomanjkanjem kadrov še težje.«

mag. Samo Hribar Milič, izvršni direktor,
Gospodarska zbornica Slovenije

Zaključki:

- Potrebno bo povečati vlaganja v raziskave in razvoj, če želimo biti izvozna družba in konkurenčni v globalnem svetu.
- Da bomo lahko mislili družbo prihodnosti, moramo spodbujati in vlagati tudi v terciarno izobraževanje.
- Dve leti izvajanja dualnega sistema izobraževanja niso prinesla še pričakovanih rezultatov. Vajeniški sistem še ni zaživel, kot bi moral.
- Več bomo morali storiti za dvig interesa za tehnično izobraževanje in za destigmatizacijo določenih deficitarnih poklicev. Sistem kadrovskih štipendij je močno orodje, ki se premalo uporablja.
- Šole morajo oblikovati takšne program izobraževanja, ki sledijo potrebam gospodarstva.

»Izobraževalni sistem se mora prilagajati potrebam gospodarstva in mora nuditi programe, ki bodo koristili gospodarstvu. Ni koordinacije med šolskimi ustanovami in delodajalci.«

Franc Vedenik, podjetnik in predsednik
Šaleške pokrajinske zveze društev upokojencev

»Ključno je, da mladim poleg praktičnih znanj damo kompetence, ki jim bodo omogočale, da se bodo skozi svojo profesionalno kariero prilagajali izzivom časa, pri čemer se moramo zavedati pomena in nujnosti vseživljenjskega učenja.«

dr. Jernej Štromajer, državni sekretar,
Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport

Organizatorja:

Soorganizatorja:

Partner:

DNEVI MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA

VSTOP
NA DOGODEK JE
PROST

14.-16. maj 2019, Gospodarsko razstavišče

Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

MLADINSKI
SVET
SLOVENIJE
NATIONAL
YOUTH
COUNCIL
OF SLOVENIA

MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

4. »Prepoznamo potenciale starejših?«, mentorstvo kot medgeneracijski prenos znanja

»Medgeneracijski prenos znanja na delovnem mestu mladim pomaga, da lažje vstopijo na trg dela, da osvojijo nove kompetence, delovno okolje, nove vrednote v delovnih situacijah, je pa proces mentorstva dober tudi za starejše, ki mentorstvo izvajajo.«

Jaka Matičič,
podpredsednik Mladinskega sveta Slovenije

Zaključki:

- Medgeneracijski prenos znanja in mentorstva bosta v starajoči se družbi ključna vzvoda za učinkovitejše upravljanje z delovno silo.
- Potrebujemo spodbude, da se proces mentorstva prične bolj sistematično izvajati.
- Spodbujati moramo stanje duha v družbi za enakopravno sodelovanje generacij v procesu mentorstva, kjer med mentorjem in mentorirancem ne sme obstajati hierarhičen odnos.
- Starejši delavci so lahko odlični mentorji, a jih je za to potrebno spodbujati z napredovanjem in pripravljati na to tekom delovne dobe s postopkom pridobivanja kompetenc za mentorstvo.
- Mentorstvo omogoča vključenost obeh generacij, pri mladih pridobivanje socialnih veščin, pri starejših pa njihovo poglobitev. Vajeništvo je odličen primer udejanjanja medgeneracijskega prenosa znanja.
- Spodbujati in razvijati je potrebno projekte, kot je ASI – Celovita podpora podjetjem za aktivno staranje delovne sile.

»Zavedanje, da je mentorstvo pomembno, iz leta v leto raste v slovenskih podjetjih. Povpraševanje mentorjev po izobraževanju je vsako leto večje.«

Andreja Sever, vodja področja kadrov,
Gospodarska zbornica Slovenije

»Medgeneracijska solidarnost je bila od nekdaj z nami. Na ministrstvu se zavedamo pomembnosti mentorstva na delovnih mestih in si želimo višje ravni zavedanja tudi v družbi.«

Tilen Božič, državni sekretar,
Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

Organizatorja:

Soorganizatorja:

Partner:

DNEVI MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA

VSTOP
NA DOGODEK JE
PROST

14.-16. maj 2019, Gospodarsko razstavišče

Dnevi
medgeneracijskega
sožitja

ZDUS
zveza društev upokojencev slovenije

MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

5. »Kako dalje?«, vseživljenjsko učenje, priprave na upokožitev in aktivno staranje

»Učenje krepi človeka, vse generacije, v vseh življenjskih obdobjih in v vseh življenjskih prilikah. Učimo se, zato da smo, da osebnostno rastemo, da pridobivamo znanja, da znamo delati in da se učimo živeti v skupnosti.«

mag. Zvonka Pangerc Pahernik, Andragoški center Slovenije

Zaključki in predlogi:

- Čeprav se v celi Sloveniji izvaja bogat spekter izobraževalnih oblik, v katere so vključeni odrasli in tudi mlajši interesenti, pa glede na manjši delež vključenih starejših oseb trdimo, da bi morale biti vseživljenjsko učenje dostopno vsem, ne glede na starost.
- Ker učenje vsebuje štiri temeljne stebre - delo, osebna rast, prosti čas in participacija, ugotavljamo, da je predvsem za prvi (delo) in zadnji namen (participacija) potrebno pripraviti in uvesti starejšim ustrezne učne programe in programe usposabljanja.
- Imamo izrazit primanjkljaj možnosti za študij gerontologije in tako premalo tovrstnih strokovnih kadrov. Spodbuditi moramo to poklicno usmerjenost. Predlagamo razširitev programa tudi na druge Univerze v Sloveniji (trenutno le v Mariboru dvo-predmetno) oz. ustrezne fakultete.
- Da bi lahko postopno obvladovali in odpravljali staromrznštvo predlagamo, da teme o staranju in starosti postanejo obvezni del učnih programov v izobraževalnem sistemu na vseh nivojih.
- Spodbujanje delodajalcev za vlaganje v učenje in usposabljanje zaposlenih nad 45 let starosti bi morale postati del ukrepov države. Čeprav je interes vzpodbujen, je usoda teh nalog v bodoče nejasna, saj se izvajajo projektno, financirajo pa iz evropskih sredstev.
- Razprava je pokazala, da so predupokožitveni seminarji pedagoških delavcev zelo dobro sprejeti in interes zanje narašča. Predlagamo, da se predupokožitveni seminarji uvedejo kot del rednih programov pristojnih ministrstev in v okviru njihovega proračuna tudi financirajo. Razširiti bi jih bilo treba na celoten javni sektor s prioritarno uvedbo v javni upravi.
- Predupokožitveni seminarji v slovenski vojski uspešno potekajo že več let in sčasoma so prerasli celo v skrb za pripadnike tudi po upokožitvi. Ocenjujemo, da bi tak model lahko uporabila tudi policija (krajši informativni program že izvaja)

Organizatorja:

Soorganizatorja:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, USPOKOŽITEV,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKO POKOLNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Partner:

MEDGENERACIJSKA
KOALICIJA
SLOVENIJE

DNEVI MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA

VSTOP
NA DOGODEK JE
PROST

14.-16. maj 2019, Gospodarsko razstavišče

in druge javne službe, kjer prihaja do zgodnjih upokojitev zaradi delovnih pogojev.

- h) Uvedbo pripravljanih tečajev na upokojitev njihovih delavcev priporočamo tudi delodajalcem v gospodarstvu (v kolikor tega niso že uvedli).
- i) Za ZDUS program Starejši za starejše, ki angažira več tisoč prostovoljcev z več kot milijon opravljenimi urami, predlagamo, da postane prioriteta programska naloga v okviru prostovoljskih dejavnosti, ki jih financira MDDSZM.
- j) Kljub podpiranju prostovoljstva ugotavljamo, da s tovrstno pomočjo starejšim ljudem ni možno nadomestiti okoliščin, ki jih mora zagotoviti država.

»Delavci pred zaključkom delovne aktivnosti večinoma ne vedo, kaj jih čaka. Niso pripravljeni na upokojitev, njihova sposobnost sprejemanja novosti v novem življenjskem obdobju pa je počasnejša, zato so predupokojitvene aktivnosti nujno potrebne.«

Vida Bogataj, predsednica
Društva upokojenih pedagoških delavcev Slovenije

»Čas upokojitve je čas, ko smo lahko kot prostovoljci aktivni na različnih področjih, ko smo lahko še vedno vključeni v družbo, ko lahko uporabljamo pridobljena znanja, izkušnje in veščine ter se kljub temu še več čas učimo.«

Rožca Šonc, program Starejši za starejše, Zveza društev upokojencev Slovenije

6. Sklepna misel o strokovnem programu 2019

ZDUS je s partnerjem Medgeneracijsko koalicijo Slovenije (MekoS) pripravil strokovni program na temo trg dela in upokojevanje z namenom, da opozorimo na težave, ki se z nereševanjem pri mladih lahko podaljšajo v njihovo starost, pri starejših pa ne zagotavljajo zasluženega dostojnega staranja. S povezovanjem in sodelovanjem **želimo prispevati** k preprečevanju bega možganov in vključevanju mladih na trg dela, k odpravi negotovih oblik dela, uvedbi mentorskih shem in »urejanju trga dela tako, da bodo ljudje usposobljeni za nadaljevanje dela za toliko časa, kolikor hočejo, ali zmorejo, na način, ki se jim zdi najboljši, podprt s fleksibilnimi pristopi pri zaposlovanju in upokojevanju« (Memorandum ZDUS 2018).

Aktivnosti ZDUS in članic MeKoS so tudi po zaključku dnevov usmerjene v prispevanje k spremembam. Zaključke okroglih miz smo uporabili v postopku sodelovanja pri pripravi **akcijskih načrtov** za uresničevanje **Strategije dolgožive družbe**, vpeli smo jih v pripombe, ki smo jih prispevali v javni razpravi k predlogu **Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (ZUTD)** ter k predlogu **Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju**.

Organizatorja:

Soorganizatorja:

Partner:

DNEVI MEDGENERACIJSKEGA SOŽITJA

VSTOP
NA DOGODEK JE
PROST

14.-16. maj 2019, Gospodarsko razstavišče

Zahvala sodelujočim:

mag. Andraž Banfi, Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad RS
Ana Bilbija, Zveza društev upokojencev Slovenije
Vida Bogataj, Društvo upokojenih pedagoških delavcev Slovenije
Boris Janez Bregant, Zveza društev upokojencev Slovenije
Tilen Božič, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
Tatjana Čerin, Gospodarska zbornica Slovenije
Anja Fortuna, Mladinski svet Slovenije
mag. Samo Hribar Milič, Gospodarska zbornica Slovenije
Nežka Ivanetič, Zveza društev upokojencev Slovenije
Lucija Karnelutti, Dijaška organizacije Slovenije, Medgeneracijska koalicija Slovenije
izr. prof. dr. Rudi Klanjšek, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru
Jaka Matičič, Mladinski svet Slovenije
Branko Meh, Obrtno-podjetniške zbornica Slovenije
Jasmina Opec Vöröš, Mladinski svet Slovenije
mag. Zvonka Pangerc Pahernik, Andragoški center Slovenije
Marijan Papež, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
mag. Katja Rihar Bajuk, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
Črt Poglajen, Inštitut za študije prekariata
Jožica Puhar, Zveza društev upokojencev Slovenije
Andreja Sever, Gospodarska zbornica Slovenije
mag. Rosvita Svenšek, Zveza društev upokojencev Slovenije
Rožca Šonc, Zveza društev upokojencev Slovenije
dr. Jernej Štromajer, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Jaka Trilar, Študentska organizacija Slovenije
mag. Vojmir Urlep, Vlada RS
Franc Vedenik, Zveza društev upokojencev Slovenije
Robert Zadek, Ministrstvo za obrambo RS

Organizatorja:

Soorganizatorja:

Partner:

